

Coves de Cal Bisbe

Gisclareny

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	Al vessant sud de la Serra de Gisclareny a sota de les roques homònimes i a l'oest dels Castellots.
Emplaçament	Pista de Bagà a Coll d'Escriga (Pk 10) marques de GR. 150 i GR. 107 3km i seguir pel sender de Gisclareny en verd i blanc (ruta g i i)
Alçada:	1397
Coordenades:	
Latitud:	42.254315438652
Longitud:	1.7899778684043
UTM Est (X):	400188
UTM Nord (Y):	4678722

Classificació

Número de fitxa	08093 - 81
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Jaciment arqueològic
Estil / època:	Grec
Segle	XIII-XIX
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	Exposada als agents climatològics i emprada com a tancat per al bestiar
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08092A009000060000YT
Autoria de la fitxa	Pere Cascante i Torrella
Data de registre de la fitxa:	dg., 22/12/2019 - 01:00

Descripció

Ruïnes d'un antic habitatge situat a sota la gran balma o roca de "cal Bisbe". Es tracta d'un habitat del tipus "troglodític" que aprofita aquest aflorament calcari per instal·lar-hi un habitatge. La bona orientació a migdia i situació de la balma al costat del camí ral de Gisclareny, van provocar que fos un lloc idoni per a un habitatge. Segons les restes encara visibles aquest balma té una amplada d'uns 15 metres de longitud x 4 metres d'amplada. Està tancada mitjançant un mur de maçoneria d'uns 50 cm de pedres mal treballades i unides amb argila i en sec. Aquest mur avui dia està pràcticament enderrocat i només en podem identificar la seva empremta. Darrere seu hi havia la casa-cova distribuïda en dos nivells separats per un forjat de fusta del que encara es podem veure els encaixos per a les seves bigues i distribuïda almenys en dues cambres separades a través d'un mur de maçoneria. A l'alçada del primer pis i coincident amb l'habitatge principal hi han restes d'un forn de pa, d'una xemeneia o llar de foc i altres elements de difícil identificació. Segons sembla la planta baixa hauria estat destinada als animals i bestiar i el primer pis a les habitacions, cuina i sala d'estar. El conjunt es troba en estat de ruïna i només es poden identificar els elements que estan excavats a la roca natural. Aquest habitatge malgrat la seva senzillesa conserva la majoria dels elements que configuraven una masia de mitjans del segle XVII amb antecedents medievals.

Observacions:

Les ruïnes de la casa de Cal Bisbe manté uns trets i unes característiques que no diferirien massa dels masos de l'època medieval. Malgrat que les construccions que ens han arribat fins als nostres dies datin de l'època moderna aquest mas de clar origen alt medieval va sobreviure la pesta negra, la crisi baix medieval i part de l'època moderna. Segons E. Martín (Martín, 2005), aquest masia reuniria uns trets molt similars als masos de Vilosiu (Bolós, 1997) i possiblement als masos ja esmentats de Oreis, Pelosa, Muga i Faiola entre altres. No s'hi ha practicat cap intervenció arqueològica però si un recollida selectiva de material (Sánchez, J 2019) algun del qual té origen medieval. Actualment s'utilitza com a tancat per al bestiar. Possiblement Rocadecans Vell i les balmes de cal Ros haurien tingut una funció similar. F. Caballè (Caballè i Cantalapiedra, F, 1995) en el seu llibre de les tres-centes cases de Gisclareny publica una imatge de la balma amb les parets de la casa, la porta d'entrada allindada en fusta i una petita finestreta. Segons el mateix autor, damunt la porta d'entrada hi havia una llinda amb la data de 1790 corresponent amb una de les darreres reformes. Se la coneix com a "Balma negra" per tenir les parets ennegrides del sutge de la llar de foc i del forn.

Història

Malgrat que F. Caballè (Caballè, 1995) i E. Martín (Martín, 2005) i també la tradició oral del poble afirmen que correspon amb la casa més antiga del poble, no hi ha constàncies documentals de la seva existència anteriors el segle XVII. Tot i així J. Sánchez hi ha trobat restes de ceràmica medieval en superfície, fet que testimonia que la cova ja era habitada des de temps medievals. Tot i així l'arxiu de Gisclareny la documenta en el cadastre de 1776 on s'hi esmenta que a la casa hi habitaven 3 persones, pagaven 2 lliures i 6 sous de cadastre, 17 sous i 13 lliures de cadastre reial i 8 diners de caps de bestiar (AHG, cadastre 1776). Posteriorment en un document de 1863 esmenta que el mas de Cal Bisbe era d'un tal Pere Bover, hi habitaven 2 persones majors de 7 anys i pagaven 23 sous de contribució rural, 15 de contribució urbana i 38 de contribució total. (AHG. Cocument 1861). Ja ben entrat el segle XX en una relació de cases existents, figura ja com a deshabitada. Des de sempre ha estat una masia més aviat pobre degut a la seva localització geogràfica i composició arquitectònica. El topònim bisbe no se sap d'on prové, tanmateix sembla que d'una possible visita pastoral del segle XVII.

Bibliografia

CABALLÈ CANTALAPIEDRA, F (1995). Les tres-centes cases de Gisclareny. Albí. P.37, MARTIN, E (2005). Una mirada sobre la història de Gisclareny. P. 55. AHG. cadastre de 1776. ACA. Librets de compliment pasqual. Amillament de 1863. Extret de Martín, E; 2005. Annex 21

